

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: Evropski prispevek k polni zaposlenosti

(COM(2010) 682 konč.)

(2011/C 318/24)

Poročevalka: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Soporočevalec: **José María ZUFIAUR NARVAIZA**

Evropska komisija je 23. novembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: evropski prispevek k polni zaposlenosti

COM(2010) 682 konč.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela dne 27. junija 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 473. plenarnem zasedanju 13. in 14. julija 2011 (seja z dne 13. julija) s 130 glasovi za, 1 glasom proti in 6 vzdržanimi glasovi.

Uvod

- To mnenje EESO o *Programu za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* je povezano s strategijo Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast.
- EESO daje v mnenju prednost novemu celovitemu pristopu, ki *Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta* obravnava v tesni povezavi z drugimi vodilnimi pobudami in petimi medsektorskimi cilji na ravni Evropske unije.
- V tem okviru EESO v mnenju poudarja, da je treba zagotoviti skladnost med politikami na ravni Unije in nacionalnimi politikami, opozarja pa tudi na vpliv in ključno vlogo ustreznih nevladnih akterjev.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor izraža zaskrbljenost zaradi posledic svetovne gospodarske krize za delovanje trga dela, zato na splošno pozdravlja **Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: evropski prispevek k polni zaposlenosti**, s katerim želi Komisija povečati zaposlenost in izboljšati delovanje trgov dela. Odbor poziva vlade držav članic, naj učinkovito uporabljajo socialni dialog in dialog z organizirano civilno družbo, da bi našle rešitve in ukrepe za izboljšanje položaja na tem področju.

1.2 Kljub temu Odbor obžaluje, da v predlagani pobudi ni poudarjeno, da je ustvarjanje kakovostnih delovnih mest **nujno**,

in da pobuda držav članic ne spodbuja dovolj, naj sprejmejo ambicioznejše nacionalne cilje, ki se opirajo na strukturne reforme in naložbene politike, ki ustvarjajo resnično rast in nove možnosti zaposlovanja.

1.3 Odbor izraža zadovoljstvo, da ta program temelji na konceptu prožne varnosti, in poudarja, da je treba najti **pravo ravnovesje med notranjo in zunanjo prožno varnostjo, da bi trgi dela učinkoviteje delovali, delavci pa imeli boljše zaščito**. Odbor priporoča, naj se opravi analiza izhodiščnega položaja, nadaljuje spremljanje izvajanja politik prožne varnosti in njihovo ocenjevanje ter poudari vloga socialnih partnerjev v tem procesu, katerega cilj mora biti nadaljnja podpora ponovnemu vključevanju na trg dela in prehodu nanj.

1.4 Odbor pozdravlja dejstvo, da sta v enem samem strateškem dokumentu povezani politika izobraževanja in politika zaposlovanja. Kljub temu obžaluje, da je izpuščena povezava med izboljšanjem in posodobitvijo znanj in spretnosti ter večjo delovno storilnostjo.

1.5 Odbor izraža zadovoljstvo, da se Komisija trudi predlagati nove instrumente in pobude, vseeno pa priporoča, da se okrepi njihovo povezovanje in sinergija z obstoječimi instrumenti. EESO meni, da mora Komisija v svojem pristopu do vloge nezavezujočih instrumentov upoštevati medsebojno združljivost političnih ukrepov in pobud, sprejetih na ravni Unije, in da skladen pregled zakonodaje EU na socialnem področju ne bi smel oslabiti prizadevanj držav članic za izvedbo koristnih reform trga dela, ampak jih podpreti in spodbujati socialne naložbe.

1.6 Odbor priporoča Komisiji, da se, če namerava ponovno odpreti razpravo o kakovosti zaposlitve in delovnih razmerah, seznanjeni z mešanimi ugotovitvami Eurofoundove raziskave o delovnih razmerah v Evropi.

1.7 Odbor poudarja, da je treba učinkoviteje uporabljati evropske sklade, in tako kot Komisija poziva države članice, naj ukrepe, ki jih financirajo Evropski socialni sklad (ESS) in drugi skladi, usmerijo v štiri ključne prednostne naloge iz obravnavanega sporočila Komisije ter tako prispevajo k ciljem obravnavanega programa in nacionalnim ciljem strategije Evropa 2020.

2. Povzetek predloga

2.1 Evropska komisija je 23. novembra 2010 objavila *Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: evropski prispevek k polni zaposlenosti*, ki se opira na vrsto prejšnjih pobud za izboljšanje znanja in spretnosti v EU in njihovega predvidevanja, kakor tudi za njihovo povezovanje s potrebami na trgu dela. EESO je te pobude že obravnaval v enem od preteklih mnenj⁽¹⁾.

2.2 Vendar pa ima ta novi program Komisije širši obseg, zasleduje skupni cilj, da bo EU do leta 2020 dosegla 75-odstotno stopnjo zaposlenosti moških in žensk v starostni skupini od 20 do 64 let, in določa delovanje v okviru štirih ključnih prednostnih nalog, ki so:

- boljše delovanje trgov dela;
- bolj kvalificirana delovna sila;
- boljša kakovost delovnih mest in delovnih razmer;
- odločnejše politike za spodbujanje ustvarjanja delovnih mest in povpraševanja po delovni sili.

2.3 Ta program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta izhaja iz skupnih načel prožne varnosti, ki jih je Svet sprejel leta 2007⁽²⁾. Namen teh politik je predvsem povečati prilagodljivost, zaposlenost in socialno kohezijo. Do določene mere – večinoma s subvencioniranimi ukrepi za usposabljanje in skrajšanje delovnega časa – so te politike pomagale prebroditi krizo, vendar položaj ranljivih skupin ostaja težak.

2.4 Zato daje Komisija nov zagon okrepitvi vseh elementov prožne varnosti (prožne in zanesljive pogodbene ureditve, aktivne politike trga dela, celovite strategije za vseživljenjsko učenje in sodobni sistemi socialne varnosti) in njihovemu izvajanju. Nacionalne ureditve prožne varnosti v vsaki državi članici

je treba okrepiti in prilagoditi novemu socialno-ekonomskemu okviru z novim ravnotežjem znotraj štirih elementov prožne varnosti.

2.5 Komisija v tem programu predlaga 13 ključnih nalog, podprtih z 20 spremljajočimi ukrepi, za zmanjšanje segmentacije trga dela in podpiranje prehodov na trg dela, zagotavljanje pravih znanj in sposobnosti za zaposlitev, izboljšanje kakovosti dela in delovnih razmer, spodbujanje ustvarjanja delovnih mest ter boljše izkoriščanje finančnih instrumentov EU.

3. Splošne ugotovitve

3.1 V poročilu o zaposlovanju v EU, objavljenem januarja 2011⁽³⁾, je zapisano, da se je „[t]rg dela v EU [...] še naprej stabiliziral in v nekaterih državah članicah je že opaziti znake okrevanja. [...] Vendar pa je bila zaposlenost pri 221,3 milijona zaposlenih takrat še vedno za 5,6 milijona nižja v primerjavi z drugim četrtletjem leta 2008, ko je bila zaposlenost najvišja, kar je posledica znatnega upada v proizvodnji in gradbeništvu. Zaposlenih je bilo 208,4 milijona ljudi v starosti od 20 do 64 let, kar je ustrezalo 68,8-odstotni stopnji zaposlenosti. [...] Trenutno je brezposelnih 23,1 milijona ljudi. Dolgoročna brezposelnost narašča v vseh skupinah prebivalstva, čeprav v različnem obsegu. Skoraj 5 milijonov ljudi je bilo brezposelnih od 6 do 11 mesecev. S krizo se je povečalo tveganje za nizko kvalificirane delavce in priseljence iz držav nečlanic EU.“ Kljub doseženemu napredku je v poročilu navedeno, da je položaj na trgih dela še vedno negotov. Podatki OECD za maj 2011 kažejo, da je brezposelnost v območju eura dosegla 9,9 %⁽⁴⁾.

3.2 Zato EESO še naprej izraža zaskrbljenost zaradi delovanja trgov dela in na splošno pozdravlja *Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: evropski prispevek k polni zaposlenosti*, s katerim želi Komisija spodbuditi zaposlovanje, povečati kakovost delovnih mest in izboljšati delovanje trgov dela v skladu s cilji strategije Evropa 2020, evropske strategije zaposlovanja in smernicami za zaposlovanje. Odbor poudarja vlogo socialnih partnerjev na tem področju in meni, da morajo vlade držav članic bolje izkoristiti socialni dialog in dialog z organizirano civilno družbo, da bodo lahko predlagale in izvajale ukrepe, ki bodo prispevali k učinkovitemu izboljšanju položaja.

3.3 Letni pregled rasti⁽⁵⁾, ki je bil objavljen januarja 2011 in je zaznamoval prvi evropski semester, je pokazal, da države članice pri zastavljanju ciljev niso dovolj ambiciozne in da pri uresničevanju skupnega cilja zaposlenosti (75 %) zaostajajo za 2–2,4 %. Odbor meni, da morajo politike, katerih namen je doseganje predlaganega cilja, upoštevati sklepe z marčevskega srečanja predstavnikov Mednarodnega denarnega sklada, Mednarodne organizacije dela in socialnih partnerjev na Dunaju z naslovom **Dialog o rasti in zaposlovanju v Evropi**⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ UL C 128, 18.5.2010, str. 74.

⁽²⁾ Sklepi Sveta z dne 5. in 6. decembra 2007, Oblikovanje skupnih načel prožne varnosti (dokument 1620/07).

⁽³⁾ Skupno poročilo o zaposlovanju COM(2011) 11 konč., Bruselj, januar 2011, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/3_sl_annexe_part1.pdf.

⁽⁴⁾ OECD Harmonised Unemployment Rates, obvestilo za javnost, 10.5.2011, www.oecd.org.

⁽⁵⁾ Letni pregled rasti, COM(2011) 11 konč., Bruselj, 12.1.2011.

⁽⁶⁾ Dialog o rasti in zaposlovanju v Evropi, od 1. do 3. marca 2011 na Dunaju, www.ilo.org.

3.4 EESO obžaluje, da se Komisija na tako kritično stanje odziva samo s tradicionalnimi ukrepi brez ukrepov za spodbujanje rasti, ki lahko podprejo ustvarjanje delovnih mest. Ni dovolj zagotoviti, da ljudje ostanejo aktivni ter usvojijo ustrezna znanja in spretnosti za pridobitev zaposlitve: oživitve gospodarstva mora temeljiti na rasti in ustvarjanju delovnih mest.

3.5 Da bi se Evropa lahko spoprijela z izzivi, mora predvsem ponovno začeti kreditirati, vlagati in izvajati strukturne reforme. Treba je določiti konkretne ukrepe, ki so nujni za odpravo ovir pri ustvarjanju delovnih mest in povečevanju storilnosti. Storilnost je med drugim odvisna tudi od kakovosti zaposlitve. Mnoge reforme, ki bi morale temeljiti na čim večjem soglasju, je treba izvesti na nacionalni ravni. Države članice morajo razumeti, da je treba spodbujati dajanje kreditov podjetjem in gospodinjstvom, zagotoviti produktivne naložbe in izvesti učinkovite reforme za ustvarjanje delovnih mest. Večja delovna storilnost in dobre delovne razmere v Evropi so način, kako pomiriti strahove zaradi nizkih in negotovih plač.

3.6 Skupno poročilo o zaposlovanju poudarja tudi, da je treba povezati politiko zaposlovanja, podporo gospodarski rasti in proračunsko konsolidacijo (in potrjuje, da je treba s pomočjo kakovostnih socialnih storitev in strategije dejavnega vključevanja še naprej podpirati ranljive skupine) in izpostavlja vlogo, ki jo imata spodbudno gospodarsko okolje in gospodarska rast, temelječa na inovacijah, pri povečevanju povpraševanja po delovni sili.

3.7 To poročilo tudi opozarja, da je bilo v letu 2010 ugotovljeno določeno neravnovesje med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili, kar bi lahko kazalo na neskladje med znanji in spretnostmi iskalcev zaposlitve ter znanji in spretnostmi, ki se zahtevajo za razpisana delovna mesta. Zato to poročilo priporoča, da se to vprašanje skrbno spremlja, da se ugotovi, ali je trend zgolj začasen ali pa bi lahko postal strukturni problem.

3.8 EESO ugotavlja, da Komisija v tej fazi ne pripravlja novega zakonodajnega predloga in priznava vlogo in dodano vrednost nezavezujočih pravnih instrumentov, ki dopolnjujejo obstoječi zakonski okvir. O nekaterih predlaganih pobudah, kot so posvetovanje o evropskem okviru za prestrukturiranje, pregled zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu, obveščanja delavcev in posvetovanja z njimi, dela s krajšim delovnim časom in pogodb za določen delovni čas ter ponovno odprtje razprave o kakovosti dela in delovnih razmerah, bi se bilo treba posvetovati s socialnimi partnerji. Na podlagi teh posvetovanj bi se bilo treba odločiti o smotrnosti in primernosti sprememb, ki se bodo morda izkazale za potrebne.

3.9 Odbor pozdravlja dejstvo, da se Komisija trudi predlagati vrsto inovativnih pobud in instrumentov v podporo svojemu novemu programu za znanja in spretnosti ter delovna mesta. Kljub temu meni, da je treba preučiti skladnost novih in obstoječih instrumentov, da se pri izvajanju lahko dosežejo potrebne

sinergije. Strategija za nova znanja in spretnosti bi morala upoštevati tudi prehod na model proizvodnje, ki temelji na trajnostnemu razvoju in zelenih delovnih mestih.

3.10 Mala in srednja podjetja (MSP) so v regijah brez industrijske proizvodnje ključni dejavnik za ustvarjanje možnosti za sedanjost in za prihodnost. Poleg tega pogosto zagotavljajo visoko kvalificirana mesta, so zlahka dostopna in lahko pomagajo pri usklajevanju družinskega in poklicnega življenja ter skrbi za druge družinske člane. Akt za mala podjetja (*Small Business Act*) se mora udeležiti v konkretnih ukrepih na nacionalni in evropski ravni. Prav zato so ukrepi, opredeljeni v programu in namenjeni za pokrivanje posebnih potreb MSP, dobrodošli. Odprava upravnih ovir ter dostop do financiranja ostajata prednostni nalogi.

3.11 Ob upoštevanju ugotovitev tretjega evropskega demografskega poročila za leto 2010 (⁷), v katerem so predstavljeni novi podatki o evropskem prebivalstvu, Odbor podpira tudi pobude za mobilnost, priseljevanje in vključevanje v Evropi. EESO je prepričan, da ohranitev mobilnosti v EU in priseljevanje iz tretjih držav prispevata k doseganju pozitivnih gospodarskih rezultatov EU. Ekonomsko priseljevanje v EU in lažja mobilnost med državami članicami sta nujni, da bi Unija ostala privlačna za podjetništvo in naložbe, kar bo omogočilo ustvarjanje novih delovnih mest za državljane EU in državljane tretjih držav. Vsekakor pa bo treba spoštovati načelo enakega obravnavanja (⁸).

3.12 Politika zaposlovanja in politika trga dela v Evropi morata še naprej uvajati konkretne ukrepe za uporabo načela nediskriminacije na delovnem mestu ter zagotavljanje enakosti spolov in vseh skupin delavcev. Zato Odbor pozdravlja tudi strategije, ki jih je Komisija objavila leta 2010, ki med drugim obravnavajo invalidnost (⁹) ter enakost žensk in moških (¹⁰). Med cilji teh dveh strategij so tudi enake možnosti dostopa do trga dela, izobraževanja in poklicnega usposabljanja.

3.13 Odbor meni, da so pozitivne tudi ključne dejavnosti in ukrepi iz Akta za enotni trg, sprejetega za izboljšanje skupnega dela, poslovanja in izmenjav (¹¹), ki upoštevajo pomembno vlogo socialnega gospodarstva in združnega gibanja na notranjem trgu EU in pomen družbene odgovornosti podjetij. Nadalje meni, da bi bilo treba upoštevati vlogo organizacij civilne družbe kot delodajalk in ustvarjalk delovnih mest. Njihov potencial pa bo mogoče izkoristiti le, če bodo vključene v pripravo politik.

(⁷) Delovni dokument služb Evropske komisije, Demografsko poročilo za leto 2010 <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/documents/Tab/report.pdf>.

(⁸) UL C 27, 3.2.2009, str. 114, in CESE 801/2011, 4.5.2011.

(⁹) COM(2010) 636 konč., Evropska strategija o invalidnosti za obdobje 2010–2020: obnovljena zaveza za Evropo brez ovir, 15.11.2010.

(¹⁰) COM(2010) 491 konč., Strategija za enakost žensk in moških 2010–2015.

(¹¹) COM(2010) 608 konč., K aktu za enotni trg, oktober 2010.

3.14 Odbor izraža veliko zaskrbljenost zaradi visoke stopnje brezposelnosti mladih v Evropi, ki se je od leta 2008 povečala za 30 %. Evropsko povprečje za mlajše od 25 let je 21 %. Čeprav se je položaj od septembra 2010 v nekaterih državah začel umirjati, v drugih pa brezposelnost še vedno narašča, EESO ocenjuje, da je temu treba še naprej posvečati posebno pozornost. Odbor je stališča o pobudi Komisije „Mladi in mobilnost“ objavil v ločenem mnenju ⁽¹²⁾.

3.15 Stopnja zaposlenosti invalidov v Evropi je še vedno okrog 50-odstotna. Če želi Evropa zares zagotoviti enako obravnavo vseh svojih državljanov in hkrati doseči skupno ciljno zaposlenost, morajo invalidi dobiti plačano in kakovostno zaposlitev. Evropska strategija o invalidnosti za obdobje 2010–2020 določa osem glavnih področij ukrepanja, na katerih mora delovati EU, med katerimi so zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje invalidov ⁽¹³⁾. Komisija bi lahko preučila modele držav članic, ki bi jih lahko uporabili za podporo pravnih spodbud, političnih spodbud, spodbud, povezanih s kolektivnimi pogajanjem, ali finančnih spodbud podjetjem, upravam in izvajalcem socialnih storitev k zaposlovanju invalidov. Ker IKT danes predstavljajo 6 % BDP EU, bi imela digitalna strategija, ki jo predlaga Komisija, posledice za vse, zlasti glede načrtov usposabljanja in vključevanja ranljivih družbenih skupin, za katere je sredstvo za dostop do zaposlitve.

4. Prožna varnost in ustvarjanje delovnih mest

4.1 Obravnavani program temelji na načelu prožne varnosti. Komisija je poudarila, da so potrebne celovite politike na področju vseživljenjskega učenja, aktivne politike trga dela, ki so učinkovite pri usposabljanju ljudi za delo, pri posredovanju dela in povečanju ponudbe delovnih mest. Prav tako so potrebni sistemi za varstvo v primeru brezposelnosti, ki spodbujajo mobilnost delovne sile, zagotavljajo večjo socialno in poklicno varnost in nudijo zaščito pred socialno izključenostjo in revščino. Možnost oblikovanja prožnih pogodbenih ureditev in notranja prožnost bi morali biti pomemben sestavni del socialnega dialoga. Po mnenju EESO je nujno, da sprejeti ukrepi in politike ne ogrozijo prizadevanj za doseganje ciljev, določenih v programu (polna zaposlenost, ohranjanje kakovostnih delovnih mest itd.), in delovnih pravic delavcev.

4.2 Odbor je v preteklosti že izrazil mnenje, da je smiselno varnost in prožnost trga dela presojati skupaj, saj si ta pojma načeloma ne nasprotujeta. Stalna in motivirana delovna sila krepi konkurenčnost in storilnost podjetij. Delavci potrebujejo prožnejšo organizacijo dela, da lahko usklajujejo poklicno in družinsko življenje ter se stalno usposabljujejo, s čimer lahko prispevajo k večji storilnosti in inovativnosti. Vendar EESO poudarja, da je treba v okviru socialnega dialoga natančno in redno pregledovati izvajanje prožne varnosti, da se lahko zagotovi, da sprejeti ukrepi uspešno uresničujejo cilj ustvarjanja več in boljših delovnih mest.

4.3 Notranja prožna varnost je svojo učinkovitost dokazala med krizo, ko so podjetja in sindikalne organizacije ponudili konkretne rešitve za ohranjanje delovnih mest, zlasti s pomočjo subvencioniranih shem za krajši delovni čas. Zunanja prožna varnost, ki postaja vse pomembnejša v obdobju oživljanja gospodarstva, lahko prispeva k ustvarjanju delovnih mest, kadar se izvaja v ravnovesju z notranjo prožnostjo in na splošno s kolektivnimi pogajanjem ter ustrezno socialno zaščito delavcev. Pri tem ima vsaka država članica drugačno izhodišče. Predvsem je pomembno najti pravo in uravnoteženo mero ukrepov, pod pogojem, da te politike izhajajo iz socialnega dialoga. Odbor meni, da bi morali o izvajanju notranje in zunanje prožne varnosti v letnih priporočilih Komisije državam članicam razmišljati bolj uravnoteženo.

4.4 Odbor pričakuje, da se bo razprava o štirih elementih prožne varnosti nadaljevala in se leta 2011 končala s skupno konferenco vseh zainteresiranih strani. Odbor meni, da mora **nov zagon prožne varnosti** izhajati iz skupnega pristopa institucij Evropske unije, temeljiti na skupnih načelih in se opirati na konkretne nacionalne izkušnje, kako to načelo dejansko prispeva k več in boljšim delovnim mestom ter ali zagotavlja zadostno zaščito delavcev, zlasti najranljivejših.

4.5 V tem okviru Odbor izraža zadovoljstvo s skupnim projektom evropskih socialnih partnerjev v okviru večletnega delovnega programa 2009–2011 ⁽¹⁴⁾, ki obravnava načine, kako posamezne države članice v praksi izvajajo načelo prožne varnosti, in vlogo socialnih partnerjev v tem procesu.

4.6 Gospodarska rast ostaja glavni vzvod za ustvarjanje delovnih mest. Zato se Odbor zaveda, da obstaja tesna povezava med Programom za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta in novim strateškim pristopom Unije do inovacij, oblikovanja evropskega raziskovalnega prostora, uvedbe konkurenčne industrijske osnove – vse to ob polnem upoštevanju potenciala notranjega trga EU.

4.7 Kljub temu Komisija napoveduje počasno okrevanje gospodarstva, ki lahko upočasnijo ustvarjanje delovnih mest. Če želi EU doseči zastavljeno 75-odstotno zaposlenost in si prizadevati za rast, ki bo hkrati ustvarjala delovna mesta, se mora zavedati, da je treba opredeliti in uporabljati konkretne politike, ki v okviru socialnega dialoga spodbujajo zaposlovanje, stalno poklicno usposabljanje in prožni delovni čas ter pojmujejo kakovost delovnih mest kot osrednji element prožne varnosti.

⁽¹²⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 55.

⁽¹³⁾ Evropska strategija o invalidnosti za obdobje 2010–2020: obnovljena zaveza za Evropo brez ovir, COM(2010) 636 konč.

⁽¹⁴⁾ Skupna študija evropskih socialnih partnerjev „Izvajanje prožne varnosti in vloga socialnih partnerjev“, opravljena v okviru delovnega programa glede socialnega dialoga za obdobje 2009–2011.

4.8 EESO se zaveda, da je dobro delovanje trga dela odločilen dejavnik konkurenčnosti v Evropi. Kazalniki za merjenje napredka na tem področju bi morali biti med drugim stopnja dolgotrajne brezposelnosti, stopnja brezposelnosti mladih in stopnja udeležbe na trgu dela.

4.9 Komisija je predlagala **načelo enkratne pogodbe o zaposlitvi**, katere resnični učinki so trenutno predmet živahne razprave. EESO v mnenju o pobudi Mladi in mobilnost meni, da bi koncept „enkratne“ pogodbe za nedoločen čas lahko bil eden od ukrepov, ki prispevajo k zmanjšanju neenakosti med tistimi, ki so vključeni v trg dela, in tistimi, ki so iz njega izključeni. EESO se zaveda pomembnih razlik med državami članicami na področju dostopa do trga dela. Nekateri bolj togi sistemi ljudem onemogočajo pridobitev kakršne koli zaposlitve, v drugih pa je več ponudb za kratkoročne pogodbe, ki so preveč fleksibilne in ne omogočajo polnega dostopa do socialnih prejemkov. EESO meni, da mora biti cilj sprejetih ukrepov zagotoviti stabilne pogodbe o zaposlitvi, ki preprečujejo vsakršno diskriminacijo na podlagi starosti, spola ali drugih meril. V nobenem primeru ukrepi, ki se sprejemajo, ne bi smeli povzročiti splošne negotovosti delovnih mest in tudi ne voditi k večji togosti pri organizaciji dela v podjetjih. Podjetja potrebujejo različne vrste pogodb o zaposlitvi, da lahko prilagodijo delovno silo, delavci pa potrebujejo prožnost, da lahko uskladijo poklicno in družinsko življenje.

4.10 EESO podpira predlog Komisije, da se pripravijo **vodilna načela za spodbujanje razmer, ki omogočajo ustvarjanje delovnih mest**, vključno s spremljajočimi ukrepi, kot sta **Erasmus za podjetnike** in usposabljanje učiteljev glede vprašanj, povezanih s podjetniškim duhom. Vsekakor morajo države članice ta vodilna načela pretvoriti v konkretne ukrepe, da bi spodbudili zaposlovanje, zlasti zaposlovanje nizkokvalificiranih delavcev⁽¹⁵⁾.

4.11 EESO podpira tudi ustanovitev **tristranskega socialnega foruma**, ki se je prvič sestal 10. in 11. marca 2011. Forum bi lahko postal stalna platforma za ustvarjanje zaupanja med socialnimi partnerji in oblikovalci politik.

4.12 **Evropski socialni dialog** in kolektivna pogajanja na nacionalni ravni ostajajo ključni instrumenti za izboljšanje delovanja trgov dela in delovnih razmer.

Evropski socialni partnerji v svojem samostojnem skupnem sporazumu o vključujočih trgih dela⁽¹⁶⁾ priporočajo, da države članice pripravijo in izvajajo celovite politike za spodbujanje vključujočih trgov dela. Nacionalni partnerji morajo biti, kadar koli je to mogoče in ob upoštevanju nacionalnih posebnosti, na ustrezni ravni vključeni v ukrepe v zvezi z:

— obsegom in kakovostjo posebnih prehodnih ukrepov za osebe, ki imajo težave na trgu dela;

⁽¹⁵⁾ Novejše raziskave OECD kažejo, da bi znižanje prispevkov podjetij povečalo stopnjo zaposlenosti za 0,6 %.

⁽¹⁶⁾ Samostojni skupni sporazum o vključujočih trgih dela (2010), o katerem so se pogajali v okviru skupnega delovnega programa za obdobje 2009–2011.

— učinkovitostjo služb za zaposlovanje in poklicno svetovanje;

— izobraževanjem in usposabljanjem;

— ustreznostjo vlaganja v regionalni razvoj;

— ustreznim dostopom do prevoza, oskrbe, stanovanja, izobraževanja;

— lažjim ustanavljanjem in razvijanjem podjetij, da se čim bolj izkoristi potencial za ustvarjanje delovnih mest v EU. Prav tako bi bilo treba podjetnikom omogočiti, da vlagajo v podjetja, ki so trajnostna in izboljšujejo okolje;

— ustvarjanjem ustreznih pogojev s sistemi dajatev in prejemkov, ki ljudem pomagajo vstopiti na trg dela ter na njem ostati in se razvijati.

5. Zagotavljanje pravih znanj in sposobnosti za zaposlitev

5.1 Odbor pozdravlja dejstvo, da isti strateški dokument skupaj obravnava vprašanja izobraževanja in resničnosti na trgu dela.

5.2 EESO je s svojimi številnimi mnenji prispeval k temu, da je izobraževanje priznано kot temeljna človekova pravica. V teh mnenjih ugotavlja, da je glavni cilj izobraževanja vedno bil in bo še naprej vzgojiti svobodne in neodvisne državljane, sposobne kritičnega razmišljanja, ki lahko sodelujejo pri razvoju družbe.

5.3 EESO v več mnenjih⁽¹⁷⁾ tudi priporoča, da se morajo EU in države članice na podlagi načela izobraževanja za vključevanje zavezati reviziji politik izobraževanja, vsebin, pristopov in struktur ter dodeljevanja sredstev. Poleg tega bi bilo treba revidirati in/ali posodobiti politike, povezane z zaposlovanjem in kakovostnimi javnimi storitvami, ki namenjajo pozornost posebnim skupinam (otrokom, osebam s posebnimi potrebami, priseljencem itd.) ter vanje vključiti vidik enakosti med spoloma.

5.4 Nobenega dvoma ni, da obstaja povezava med boljšo usposobljenostjo delovne sile in višjo ravnjo zaposlenosti. Cedefop napoveduje, da se bo povpraševanje po visokokvalificiranih osebah do leta 2020 povečalo za več kot 16 milijonov, povpraševanje po nizkokvalificiranih delavcih pa se bo zmanjšalo za približno 12 milijonov. Čeprav Komisija priznava, da sta posodobitev in izboljšanje znanja in spretnosti pomembna, Odbor obžaluje, da Komisija ne poudarja dovolj povezave med znanjem in spretnostmi ter storilnostjo. Večja storilnost v Evropi je nujna, tudi zaradi zmanjševanja delovne sile. Odbor nadalje ugotavlja, da Komisija ne predlaga nobenega ukrepa za povečanje sposobnosti nizko- ali nekvalificiranih delavcev ter ne išče niti dolgoročnih rešitev za spodbujanje

⁽¹⁷⁾ UL C 18, 19.1.2011, str. 18.

udeležbe tistih, ki za izboljšanje svoje usposobljenosti potrebujejo usmerjene pristope (npr. osebe z motnjami v duševnem razvoju).

5.5 Odbor podpira evropsko panoramo znanj in spretnosti, vendar meni, da bi moral obravnavani program bolj poudariti tako vprašanje boljšega prilagajanja znanja in spretnosti potrebam na trgu dela, kot tudi poklicne kvalifikacije delavcev, da bi se povečala njihova zaposljivost. Komisija ne bi smela upoštevati zgolj uradnih struktur za ocenjevanje znanj in spretnosti. Tesno sodelovanje izobraževalnih institucij, podjetij in sindikalnih organizacij je učinkovit način za predvidevanje sedanjih in prihodnjih potreb po znanjih in spretnostih.

5.6 Odbor je v mnenju o pobudi Mladi in mobilnost podprl uvajanje **evropskega potnega lista znanj in spretnosti**. Meni, da „je treba obstoječe potne liste (Europass in mladinski potni list) združiti v en sam splošen dokument, ki bi v okviru enotnega obrazca zajel tradicionalni življenjepis, formalno izobraževanje (Europass) ter neformalno in priložnostno izobraževanje. [...] Poleg drugih dejavnikov bo na uspeh evropskega potnega lista znanj in spretnosti odločilno vplivalo to, kako ga bodo razumeli delodajalci in kako ga bodo uporabljali mladi, ki pa še vedno morajo imeti na voljo potrebne svetovalne in podporne ukrepe.“

5.7 Odbor meni, da je celovita strategija za vseživljenjsko učenje bistvena, zato podpira pripravo **priročnika evropskih politik**, ki določa okvir za izvajanje vseživljenjskega učenja, ter prenovo **akcijskega načrta za izobraževanje odraslih**.

5.8 Odbor podpira tudi druge predvidene pobude, kot sta **klasifikacija o evropskih znanjih in spretnostih, kompetencah in poklicih (ESCO)**, ki bo skupni vmesnik med področji zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja, in **reforma sistemov priznavanja poklicnih kvalifikacij**. V ta namen je treba zlasti preučiti in prilagoditi modele izobraževanja v Evropi, preučiti izobraževalne sisteme, oceniti pedagoške metode in metode poučevanja ter energično vlagati v kakovostno in vsem dostopno izobraževanje. Izobraževalni sistemi morajo ljudi naučiti, kako naj se odzovejo na sodobne izzive na trgu dela. Izredno pomembno je tesno sodelovanje s podjetji. Klasifikacija o evropskih znanjih in spretnostih, kompetencah in poklicih bi morala biti bolj razumljiva in uporabna, predvsem za mala in srednja podjetja. Predvidena katalogizacija lahko omeji potrebno prožnost, kadar gre za povezovanje različnih znanj in spretnosti za opravljanje nalog, ki se stalno prenavljajo in spreminjajo ter jih morajo mala podjetja opraviti z omejenim številom delavcev.

5.9 Za zagotavljanje večje usklajenosti znanj in spretnosti s potrebami trga dela Odbor zlasti poudarja strateško vlogo, ki bi jo lahko imeli sektorski sveti za znanja in spretnosti ter zaposlovanje na ravni EU (SSZ). Ti tvorijo izjemno platformo za mobilizacijo konkretnih izkušenj različnih socialnih akterjev,

ki sestavljajo svete, na primer na področju preučevanja prihodnjih zaposlitev, znanj in spretnosti ter njihovega katalogiziranja (ESCO) ali na področju preučevanja sprememb nekaterih poklicnih kvalifikacij, ki se zahtevajo za določene poklice⁽¹⁸⁾.

5.10 Odbor pozdravlja odločitev Komisije, da bo v sodelovanju z državami članicami preučila položaj zelo mobilnih poklicev, zlasti raziskovalcev, da se jim omogoči geografska in medsektorska mobilnost za dokončno uresničitev evropskega raziskovalnega prostora do leta 2014.

5.11 Prav tako pozdravlja dejstvo, da se Komisija sistematično trudi in odziva na demografske spremembe in pomanjkanje nekaterih znanj in spretnosti na evropskih trgih dela, tako da podpira zakonite ekonomske migracije v okviru stockholmskega programa. Da bi priseljevanje kar najbolj prispevalo k polni zaposlenosti, morajo biti priseljenci, ki že zakonito prebivajo v EU, bolje vključeni, zlasti z odstranitvijo ovir za zaposlovanje, kot so diskriminacija ali nepriznavanje znanj, spretnosti in kvalifikacij, s čimer so priseljenci izpostavljeni tveganju brezposelnosti in družbeni izključenosti. S tega vidika bo napovedani **novi program za vključevanje** gotovo pozitiven.

5.12 Odbor ponovno poudarja, da je treba priznati rezultate neformalnega učenja, kot je zapisal v mnenju o omenjeni pobudi Mladi in mobilnost. Razprava o sredstvih potrjevanja bi se morala osredotočiti tudi na kakovost, nadzor in spremljanje izobraževanja in usposabljanja. Vsi morajo imeti koristi od ukrepov za priznavanje neformalno pridobljenih znanj in spretnosti.

6. Izboljšanje kakovosti dela in delovnih razmer

6.1 Komisija v obravnavanem sporočilu kot cilj navaja polno zaposlenost. Vendar je treba vedeti, da gre pri tem za večjo kakovost zaposlitev in boljše delovne razmere.

6.2 Iz ugotovitev 5. Eurofoundove raziskave⁽¹⁹⁾ o delovnih razmerah izhaja, da je ustvarjanje kakovostnih delovnih mest in dela v samem središču uresničevanja evropskih ciljev (ciljev strategije Evropa 2020). Raziskava opisuje tudi nekatere sedanje težnje na evropskem trgu dela. Med pozitivnimi vidiki razkriva, da običajni, 40-urni delovni teden, ostaja standard za večino evropskih delavcev in da se je odstotek zaposlenih za nedoločen čas povečeval vse do leta 2007, ko je izbruhnila svetovna kriza. Iz raziskave pa je moč tudi ugotoviti, da sta se od tedaj povečali negotovost zaposlitev in intenzivnost dela ter da se veliko Evropejcev boji, da bodo izgubili delo pred 60. letom.

⁽¹⁸⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 26, UL C 347, 18.12.2010, str. 1, in UL C 128, 18.5.2010, str. 74.

⁽¹⁹⁾ Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer, peta raziskava: www.eurofound.europa.eu.

6.3 Posledice svetovne gospodarske krize se bodo na trgu dela verjetno čutile dalj časa. Zato Odbor predlaga, da Komisija pri načrtih za ponovno odpiranje razprave o kakovosti zaposlitev in delovnih razmerah upošteva ugotovitve 5. Eurofoundove raziskave o delovnih razmerah v Evropi (pa naj gre za pozitivne rezultate, dolgotrajne težave ali težave, ki jih je povzročila kriza).

6.4 Prednostna naloga je ustvarjati kakovostna delovna mesta. Države članice bi se morale potruditi in reformirati trge dela, da bi podprle rast in uravnotežile ponudbo in povpraševanje.

6.5 S tega vidika je namen predloga Komisije za analizo učinkovitosti zakonodaje EU na socialnem področju predvsem podpreti prizadevanja držav članic, da izvedejo reforme, ki so v skladu s prednostno nalogo ustvarjanja kakovostnih delovnih mest.

6.6 V zvezi z *direktivo o naporitvi delavcev* EESO podpira prizadevanja Komisije za njeno enotno in pravilno izvajanje, okrepljeno upravno sodelovanje med državami članicami, vzpostavitev elektronskega informacijskega sistema in spoštovanje standardov dela držav članic, pri čemer je treba spoštovati nacionalne delovne zakonodaje in Listino EU o temeljnih pravicah.

6.7 V zadnjih 20 letih se je intenzivnost dela bistveno povečala. Raziskave, ki jih je Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu opravila v okviru strategije EU za zdravje in varnost pri delu, so pritegnile pozornost na sedanje in prihodnje nevarnosti, kot so stres, mišično-skeletne težave, nasilje in nadlegovanje na delovnem mestu. V zvezi z *revizijo zakonodaje o varnosti in zdravju na delovnem mestu* Odbor meni, da mora biti ta zakonodaja predmet dialoga in sporazuma s socialnimi partnerji. V prvi vrsti je treba poudariti dosledno izvajanje obstoječih instrumentov, ozaveščanje in pomoč delavcem in podjetjem.

6.8 V zvezi z dejavnostmi na področju *obveščanja delavcev in posvetovanja z njimi* EESO podpira predvideno posvetovanje z evropskimi socialnimi partnerji v okviru uvedbe *evropskega okvira za prestrukturiranje*. V tem dialogu bo mogoče ugotoviti, ali obstoječe direktive določajo ustrezen okvir za konstruktiven dialog med vodstvom, sindikalnimi organizacijami in predstavniki zaposlenih na ravni podjetja.

6.9 V zvezi s pregledom direktiv o *skrajšanem delovnem času in pogodbah za določen delovni čas*, ki izhajata iz sporazumov z evropskimi socialnimi partnerji in sta bili do sedaj učinkovito orodje za okrepitev notranje prožnosti, Odbor meni, da se mora Komisija prepričati, ali evropski socialni partnerji menijo, da je ta pregled potreben.

7. Finančni instrumenti EU

7.1 V času proračunske konsolidacije se morajo Evropska unija in države članice osredotočiti na boljšo uporabo skladov EU in obenem dati prednost ustvarjanju novih delovnih mest in izboljšanju poklicnih kvalifikacij. Kohezijska politika nesporno prispeva k razvoju znanj in spretnosti ter k ustvarjanju delovnih mest, tudi na rastočem področju zelenega gospodarstva. Več je mogoče storiti za popolno izkoriščanje možnosti, ki jih nudijo instrumenti za podporo reformam na področju zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja.

7.2 Zato Odbor podpira Komisijo pri pozivu državam članicam, naj usmerijo ukrepe, ki jih financirajo Evropski socialni sklad (ESS) in drugi skladi EU, v štiri prednostne naloge iz obravnavanega sporočila ter v ukrepe in reforme, ki iz njih lahko izhajajo, da tako prispevajo k ciljem tega programa in nacionalnim ciljem v okviru strategije Evropa 2020.

7.3 Pri tem ima ESS ključno vlogo, ker bo predstavljal pozitiven element na vseh zadevnih področjih. ESS lahko prispeva k podpori vseh elementov prožne varnosti, predvidevanju in razvoju znanj in spretnosti, razvijanju inovativnih oblik organizacije dela, vključno z varnostjo in zdravjem pri delu, razvijanju podjetništva in spodbujanju ustanavljanja podjetij kot tudi podpori invalidnim delavcem, prikrajšanim skupinam na trgu dela ali osebam, ki jim grozi socialna izključenost.

7.4 EESO je številna priporočila objavil v mnenju o prihodnosti ESS⁽²⁰⁾. EESO je v tem mnenju med drugim navedel, da je „[t]reba [...] upoštevati izkušnje uporabe sredstev ESS, da se podpreta tako oživitve gospodarstva kot tudi gospodarska rast Evropske unije, in sicer z izboljšanjem podpore malim in srednjim podjetjem (MSP), mikro podjetjem in akterjem socialnega gospodarstva ob upoštevanju ciljev ESS ter s socialnimi izboljšavami tako v smislu ohranjanja in ustvarjanja kakovostnih delovnih mest kot tudi socialne vključenosti in zlasti prek dela“.

7.5 Glede prihodnjega proračuna Unije je Odbor v tem mnenju še dodal: „ESS je instrument, ki je še posebno primeren za podporo izvajanja evropske strategije zaposlovanja [...]. Glede na sedanje gospodarske razmere mora tako ESS ostati pomemben strateški in finančni instrument, ki mu je treba zagotoviti več virov v skladu z vedno večjimi izzivi, s katerimi se bo moral spoprijeti (višja stopnja brezposelnosti), kar naj bo odsev povečanja splošnega proračuna EU za vsaj 5,9 %, kakršen je predlog Evropske komisije za splošno povečanje proračuna EU za leto 2011.“

⁽²⁰⁾ UL C 132, z dne 3.5.2011, str. 8.

7.6 Odbor ceni koristi in rezultate, ki jih je do sedaj prinesel program Unije Progress za zaposlovanje in socialno solidarnost, ki se izvaja v strateškem okviru 2007–2013. Obenem pozdravlja, da je Komisija med pregledom svojih finančnih instrumentov začela javno posvetovanje o strukturi, dodani vrednosti, ukrepih, proračunu in izvajanju novega instrumenta, ki bo nadomestil program Progress in bo omogočil spoprijemanje z novimi izzivi, s katerimi se bo Unija soočala na socialnem področju in področju zaposlovanja.

V Bruslju, 13. julija 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
